

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE BOYUN EĞİCİ DAVRANIŞLARININ ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Yrd. Doç. Dr. Mustafa KOÇ

Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü
mkoc@sakarya.edu.tr

Arş. Gör. Betül BAYRAKTAR

Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü
bbayraktar@sakarya.edu.tr

Arş. Gör. T. Seda ÇOLAK

Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü
tcolak@sakarya.edu.tr

Öz

Araştırmanın amacı üniversite öğrencilerinin boyun eğici davranışın çeşitli değişkenlere göre nasıl değiştiği saptamaktır. Araştırmada veriler Kişisel Bilgi Formu (KBF) ve Boyun Eğici Davranışlar Ölçeği (BEDÖ) ile toplanmıştır. Araştırma 186 (% 54,5)'i kadın, 155 (% 45,5)'i erkek toplam 341 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Veriler frekans, yüzde, bağımsız gruplarda t-testi ve Varyans analizi istatistik yöntemleri kullanılarak test edilmiştir. Araştırmada .05 anlamlılık düzeyi olarak kabul edilmiştir. Bulgular; Üniversite öğrencilerinin boyun eğici davranışları orta düzeyde bulunmuştur. Cinsiyet üniversite öğrencilerinin boyun eğici davranışlarında bir faktördür. Üniversite öğrencilerinin boyun eğici davranışları 3. Sınıfta en üst düzeye ulaşmaktadır. Öğrenim görülen mesleki eğitim programı boyun eğici davranışlarında bir faktördür. Akademik başarı düzeyi yükseldikçe boyun eğici davranışları azalmaktadır. Ailelerin yaşadığı yere gitme sıklığı yüksek olan öğrenciler daha boyun eğici davranmaktadır. Dünyaya geliş sırası boyun eğici davranışlar için bir faktördür. Ortanca çocuğun boyun eğici davranışları ilk ve son çocuğa göre daha yüksektir. Yerleşim birimi açısından öğrencilerin boyun eğici davranışları farklılaşmaktadır. Lisans eğitimi boyun eğici davranışta faktör değildir.

Anahtar Kavramlar: Boyun Eğici, Üniversite, Davranış, Yaygınlık

INVESTIGATION OF SUBMISSIVE BEHAVIOR IN UNIVERSITY STUDENTS IN TERMS OF VARIOUS VARIABLES

Abstract

In this research, it was aimed to find out how submission behaviours of university students change according to several variables. The data in this research were collected through personal information form and submissive behaviours scale. The research was conducted with 341 students- 186 (54.5 %) female and 155 (45.5 %) male. Data were tested using statistical models frequency, percentage, independent groups t-test and variance analysis. In this research, significance level was accepted as .05. Results; The level of university students' submissive behaviours were found to be moderate. Gender is a factor in

university students' submissive behaviours. Submissive behaviour of university students reaches the highest level in the 3rd grade. Professional education program of the students' is a factor in submissive behaviours. The higher level of academic achievement is the less submissive behaviour is. The students who have a high frequency of going to their families are acting more submissive. The order of the birth is a factor for submissive behaviours. The submissive behaviour of the middle child is higher than the first child and last child. Submissive behaviours of students differ in terms of their settlement. Undergraduate education is not a factor in submissive behaviours.

Key Words: Submissive, University, Behavior, Prevalence

1.Giriş

Milgram (1963,1974)'ın boyun eğme konusundaki bir çalışmasında; laboratuara gelen bir denek (öğrenci) oradaki başka biriyle tanışır. Bu ikinci kişi (öğrenci) araştırmacının işbirlikçisidir, ama denek bunu bilmez. Araştırmacı (profesör) deneye, “sizin göreviniz bu kişiye bir dizi kelimeyi ezberlettirmektir” der. Görevin bir parçasının da ezberleyecek kişiye elektrik şoku vererek onun hata yapmamasına yardım etmek olduğu söylenir. Elektrik şokunun 30 düzeyi vardır ve şiddeti 150 volttan 450 volta kadar değişir. Şok düzeylerinin üzerinde “hafif şok”, “orta derecede şok” ve “tehlike, çok şiddetli şok” gibi levhalar vardır. Her hatadan sonra denegin şokun düzeyini arttırması istenir. Deney boyunca araştırmacı denegin yanında bulunur ve sürekli talimatlar verir. Denek tereddüt edip araştırmaya devam etmek istemediğinde “olabilecek her şeyden ben sorumluyum” der. Bu koşullar altında % 65'i 450 voltluk şok da dâhil bütün düzeylerdeki şokları uygulamışlardır. Gerçekte işbirlikçiye hiçbir elektrik şoku verilmez, ama o, şiddet arttıkça, “çok acı veriyor”, “artık dayanamıyorum” gibi ifadeler kullanır ve acı çeker gibi roller yapar¹.

“İnsanın en belirgin özelliği nedir?” diye bir soru soracak olsak, şüphesiz birçok kimse buna, “insan sosyal bir varlıktır”, “insan toplum içinde yaşar” gibi cevaplar verecektir². İnsanın diğer insanlara gereksinimi vardır. Onlarla uyum içinde olmak, onlar tarafından kabul edilmek, sevilme, sayılmak ister³. Boyun eğme sosyal yaşamın temel bir elementidir⁴. Birçok insan, uyma (boyun eğme) ihtiyacının farkında bile değildir. Bu insanlar, kendi düşüncelerine, eğilimlerine göre hareket ettikleri, bireyci oldukları, kendi düşünme edimlerinin sonucu olarak kendi fikirlerini oluşturduklarını ve kendi görüşlerinin çoğununla aynı olmasının sadece bir rastlantı olduğu yanılsamasıyla yaşar. Toplumdaki uzlaşma,”onların” fikirlerinin doğruluğunun kanıtı gibi görülür⁵.

¹ D. Cüceloğlu, İnsan ve Davranışı, Psikolojinin Temel Kavramları. İstanbul: Remzi Kitabevi. 2003, S.532-537

² Ç. Kağıtçıbaşı, Günümüzde İnsan ve İnsanlar, Sosyal Psikolojiye Giriş. İstanbul. 2008,S.71-106

³ Ö. Köknel, Kaygıdan Mutluluğa Kişilik. İstanbul: Altın Kitaplar. 2005, S. 68-76

⁴ S. Milgram, http://www.wadsworth.com/psychology_d/templates/student_resources/0155060678_rathus/ps/ps01.html Yale University.2004.

⁵ E. Fromm, Sevme Sanatı, Çeviren: S. Budak, Öteki Psikoloji Dizisi. Ankara.1998, S. 19-20

Girişim gücünü gerektiren konumlarda pek elverişli olmayan bir tip, içleri boyun eğme duygusuyla dolu insanlardan oluşur; bu insanlar ancak başkalarına hizmet edebilecekleri yerlerde kendilerini rahat hissederler. Bir başkasının emirleri doğrultusunda yaşayan birey için yalnızca yasa ve kurallar vardır. Bu tiptekiler kendilerine büyük coşkuyla başkalarına hizmet edecek bir konum ararlar. Kendilerini boyun eğme durumunda göstermeye önem verirler⁶. Bu durumdaki insanlar yeni davranışları daha makul bulduklarından değil, belirli kazanımlar sağlayacağı veya cezadan koruyacağı için benimserler ve ancak muhtemel olumlu sonuçlar buna bağlı olduğu sürece boyun eğmeye devam ederler⁷. Boyun eğiciliğin tersi olan atılganlık ve benlik saygısı, bir sosyal hayat için gereklidir⁸. Utanma, istenmeyen sosyal karşılaştırma ve boyun eğici davranışın sosyal olarak kabul edilmiş mükemmeliyetçilikle ilişkilendirildiği bulgu bu bireylerin kendilerini statülerinde eksik gördüklerini gösterir⁹.

Kağıtçıbaşı (2008)'na göre, uyma davranışı toplumsal yaşam için zorunludur. Nitekim toplum, davranış düzenliliklerini sağlamak için normlar (kurallar) geliştirir ve bunları erken çocukluk çağlarından başlayarak bütün bireylere ortaklaşa aşılar. Böylece insanların benzer davranışlarının çoğu, erken yaşlarda başlayan ve yaşamları boyunca devam eden "ortak öğrenme" sonucu oluşur. Kişiler arası ilişkilerde boyun eğici davranışlar, diğer bir deyişle itaat (submissive acts) ile saygı kavramının karıştırıldığı "itaat" kavramının "saygı" olarak adlandırıldığı görülmektedir¹⁰.

Türk Dil Kurumu (TDK) sözlüğünde saygı "... bir kimseye ya da bir şeye karşı dikkatli, özenli, ölçülü davranmak...ona değer vermek...", itaat kavramı ise "söz dinlemek, boyun eğmek, buyruğa uymak..." olarak tanımlanmaktadır. Görüldüğü gibi bu iki kavram birbirinden çok farklıdır ve zıt anlamlar içermektedir¹¹.

Boyun eğme, bir grup görüşüne olduğu gibi, bir kişiye uyma şeklinde de görülebilir¹². Bazı insanlar için diğer insanlardan onay almak çok önemlidir. Kişilerarası ilişkilerde algılanan kayıp veya reddedilme bu tür insanlarda depresyona yol açabilir. Bazı insanlar da kişisel başarı ve başarısızlıklara büyük önem verirler. Çevre üzerinde sağladıkları kontrolün kaybı ya da algılanan başarısızlık depresyo-

⁶ A. Adler, İnsan tanıma Sanatı, Çeviren: Kamuran Şipal. İstanbul: Say Yayınları. 2004.

⁷ G. Özasan, M. Gürsel, "Eğitim Yöneticilerinin Güç Tipi Tercihlerinin Değerlendirilmesi", Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi. 2008, S. 351 -370.

⁸ İ.A., Özkan, A. Özen, Öğrenci Hemşirelerde Boyun Eğici Davranışlar ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişki. TAF Prev Med Bull, 2008,53-58.

⁹ P. Gilbert, Dimensions of Perfectionism: A Study Exploring Their Relationship with Perceived Social Rank And Status. Person. Individ. Dif.1998.

¹⁰ Ç. Kağıtçıbaşı, Günümüzde İnsan ve İnsanlar, Sosyal Psikolojiye Giriş. İstanbul. 2008,S.71-106

¹¹ İ. Yıldırım,. Prevalence Of Submissive Acts Among High School Students. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 2004, S. 220-228

¹² Ç. Kağıtçıbaşı, Günümüzde İnsan ve İnsanlar, Sosyal Psikolojiye Giriş. İstanbul. 2008,S.71-106

na yol açabilir¹³. Sağlıklı bir insan birçok kez kendisine evet demek için, başkalarına hayır demek zorundadır. Aksi takdirde insan kendi seçtiği bir yaşamı değil, başkalarının dikte ettirdiği bir yaşamı sürdürmek zorunda kalır¹⁴.

Boyun eğici davranış; başkalarını kırmamaya, incitmeye özen gösteren, herkesi memnun etmeye çalışan, iyiliksever olma eğilimli olan, aşırı verici, “hayır” diyemeyen, “evet” demeye eğilimli, hoşlanmadığı durumları ifade etmekte zorlanan, öfkelerini göstermekte zorluk çeken, sürekli onaylanma gereksinimi duyan, düşüncelerini ve haklarını savunamayan vb. davranışlarla gözlenebilen bir kişilik özellikleri kümesidir¹⁵.

İtaat etme konusunda kültürel farklılıklar da mevcuttur. Bazı kültürler itaat etme olayına diğer kültürlerle oranla daha fazla önem ve değer vermektedirler¹⁶. Yaşanılan kültür içinde otoriteye, devletin emrine koşulsuz boyun eğme istenilen, beğenilen bir özellik olarak küçüklükten çocuklara öğretilmeye başlanan boyun eğici davranışlar¹⁷, diğer bir deyişle itaat, Batı kültüründen çok Doğu kültüründe kişilerarası ilişkilerde daha egemendir¹⁸. Kendilerini düşük seviyede gören bireyler, daha çok boyun eğici olarak davranma eğilimindedirler¹⁹. Boyun eğici davranışın ortaya çıkmasında modelden öğrenme ve taklidin de etkili olduğunu öne süren görüşler vardır; başka birçok davranışta olduğu gibi birey, bir başkasının yaptığını gördüğü davranışı yapmak eğilimindedir. Bryan ve Test (1967) ve Grusec (1970)’e göre birey başkasına uymacı davranışlara tanık olursa, başka türlü olabileceğinden daha çok uymacı olmak eğilimindedir²⁰. Çekirdek ailede yaşayan ve erkek çocuklarda boyun eğici davranışların daha sık görüldüğü bulunmuştur. Erkek egemen bir nitelik gösteren toplumsal yapı içinde her ne kadar kadınların daha fazla baskı ve şiddete maruz kaldığı kabul edilse de, erkeklerin daha fazla “uyma”cı (konformist) davranış geliştirme eğiliminin olduğunu düşündürmektedir²¹. Farklı araştırmalar-

¹³ E. Kabakçı, “Üniversite Öğrencilerinde Sosyotropik/Otonomik Kişilik Özellikleri, Yaşam Olayları ve Depresif Belirtiler”, *Türk Psikiyatri Dergisi*. 2001, S. 273-282

¹⁴ A. Aydın, *Eğitim Sevgidir*, Ankara: Pegem Akademi Yayınları. 2009.

¹⁵ Z. S. Göktuna, *Çözüm Odaklı Kısa Terapi Tekniğinin Alt Sosyo Ekonomik Seviyedeki Kadınların Geleceğe Umut ile Bakabilme ve Boyun Eğici Davranışlarına Etkisinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. 2007. S. 55

¹⁶ Karaoğlu, F. *Yabancı Uyruklu Öğrencilerde Uyma Davranışı: Tömer Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. 2007, S. 7

¹⁷ D. Cüceloğlu, *İnsan ve Davranışı, Psikolojinin Temel Kavramları*. İstanbul: Remzi Kitabevi. 2003, S.532-537

¹⁸ İ. Yıldırım, & T. Ergene, “Social Support, Submissive Acts, and Test Anxiety As Predictors of Academic Achievement Among High School Students”, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2003.

¹⁹ P. Gilbert, M,S-P. Cheung, T. Granfield, F. Campey & C. Irons, *Assessment Recall of Threat and Submissiveness in Childhood: Development of A New Scale And Its Relationship with Depression, Social Comparison and Shame*. *Clinical Psychology and Psychotherapy*. 2003.

²⁰ J.L. Freedman, D.O. Sears, J.M. Carlsmith, *Sosyal Psikoloji, Çeviren: Ali Dönmez*, Ankara: İmge Kitabevi. 1993.

²¹ M. Kaya, G. Güneş, B. Kaya, E.Pehlivan, “Submissive Behaviors and Its Relationship with Violence Among Students of Medical School”, *Anadolu Psikiyatri Dergisi*. 2004,5-10

dan elde edilen bulgulara göre bayanların daha dominant, erkeklerinse daha boyun eğici davranışlara sahip olduğu ortaya konulmuştur²². Yapılan başka bir araştırmada da dominant ya da boyun eğici olmanın durağan olmaktan çok dinamik olduğu ortaya konulmuştur²³.

Demokrasilerde konformist olmamak mümkündür ve beklenir; totaliter sistemlerde ise sadece az sayıda kuraldışı kahraman ve bir amaç uğruna mücadele eden insanın boyun eğmeyi reddetmesi beklenir. Ama bu farka rağmen demokratik toplumlarda ezici çoğunlukta konformizm gözlenir. Bunun nedeni birlik anlayışına bir cevap bulmanın zorunlu olduğu ve daha iyi bir yol bulunmazsa, sürüye uyularak birlik sağlamanın ağır basan yol olması gerçeğinde yatmaktadır. Ayrı düşünme ihtiyacının derinliği anlaşılırsa, farklı olmanın, toplumdan birkaç adım uzakta olmanın yarattığı korkunun gücü de anlaşılabilir. Bu konformist olmama korkusu bazen konformist olmayı tehdit edebilecek pratik ilkeler korkusu olarak ussallaştırılır. Ama gerçekte insanlar, en azından Batı demokrasilerinde, uymaya zorlandıklarından daha büyük bir ölçüde uymayı (boyun eğmeyi) istemektedirler²⁴.

Gençlerin stresle baş etmede kullandıkları yöntemlerin sırasıyla, kendine güvenli yaklaşım, iyimser yaklaşım, sosyal destek arama, kendine güvensiz yaklaşım ve boyun eğici yaklaşım olduğu görülmektedir²⁵. P. Gilbert ve diğerleri (2003) boyun eğici davranışların kişisel muhakemeden çok taktik savunması olduğunu iddia etmektedir²⁶.

Apsler (1975) de araştırmasında; insanları küçük düşürmenin ya da kaygılandırmanın boyun eğmeyi arttırdığını göstermiştir. Buna göre; boyun eğici davranıştaki artışa, bireyin başkalarının önünde kendini daha iyi gösterme konusundaki özgül kaygıdan çok, kusurunun görülmesi korkusu ya da rahatsızlıktan kurtulma isteği yol açmaktadır²⁷. Aynı zamanda yapılan araştırmalarda sosyal etkileşim sırasında sosyal fobik çoğu kişinin sosyal açıdan kaygılı olmayan bireylerden daha fazla boyun eğici davranış sergilediğini ortaya konulmuştur²⁸.

Lewis ve Michalson (1983)'a göre öfke duygusunun ortaya çıkmasındaki dört etmeden bir tanesi emir ve yaptırımlara boyun eğmek zorunda kalmak, bire-

²² D. R. McCreary, N. D. Rhodes, On the Gender-Typed Nature of Dominant and Submissive Acts. Sex Roles, 2001.

²³ N.N.Kudryavtseva, I.V. Bakshtanovskaya, L.A. Koryakina, Social Model of Epression in Mice Of C57bl/6j Strain. Pharmacol. Biochem. Behav. 1991.

²⁴ E. Fromm, Sevme Sanati, Çeviren: S. Budak, Öteki Psikoloji Dizisi. Ankara. 1998, S. 19-20

²⁵ G. S. Razi, A. Kuzu, A.N. Yıldız, A. F. Ocakçı, B. Ç. Arifoğlu, Çalışan Gençlerde Benlik Saygısı, İletişim Becerileri ve Stresle Baş Etme. TAF Preventive Medicine Bulletin, 2009.

²⁶ P. Gilbert, M,S-P. Cheung, T. Granfield, F. Campey & C. Irons, Assessment Recall of Threat and Submissiveness in Childhood: Development of A New Scale And Its Relationship with Depression, Social Comparison and Shame. Clinical Psychology and Psychotherapy. 2003.

²⁷ J.L. Freedman, D.O. Sears, J.M. Carlsmith, Sosyal Psikoloji, Çeviren: Ali Dönmez, Ankara: İmge Kitabevi. 1993.

²⁸ S.G. Hofmann, N. Heinrichs, D.A. The nature and expression of social phobia: Toward a new classification. Clinical Psychology Review. 2004.

ye, istemediği bir şeyi yapması yönünde baskı ya da zor kullanılmasıdır²⁹. Bu durum da insanların ruh sağlığının bozulmasına önemli bir etken oluşturmaktadır. Yapılan çalışmalarda boyun eğici davranışlar ile depresyon arasında anlamlı düzeyde ilişkiler saptanmıştır³⁰. Tekin ve Filiz (2008), beden eğitimi ve spor yüksekokullarında öğrenim gören öğrencilerin umutsuzluk düzeyi arttıkça boyun eğici davranış düzeylerinin arttığı, boyun eğici davranış düzeyi ile cinsiyet değişkeni, bölüm değişkeni arasında anlamlı bir farklılık bulunduğunu ifade etmiştir³¹.

Üniversitelerin hedeflediği değerler arasında evrensel nitelikte bilgi ve teknoloji üreten araştırmacı, katılımcı, paylaşımcı, özgün ve estetik değerlere sahip, çağdaş bir öğretim kültürü oluşturmak ve mesleki açıdan yetkin, toplumsal değerlere saygılı bireyler yetiştirmek yer almaktadır³². Boyun eğici davranışlar bireyin lisans eğitimi sürecinde mesleki kimlik anlamında kazanması gereken bilişsel yeterlik, duyuşsal özellik ve davranışsal becerileri kazanmasını engellediği, sosyal yaşam için gerekli olan paylaşma, işbirliği ve sorumluluk gibi özellikleri kazanmasını engellediği ve bireyin ruh sağlığını olumsuz yönde ve fark ettirmeden etkilediği için üniversite öğrencilerinin boyun eğici davranışlarının bir haritasının çıkarılması gerekmektedir. Üniversite öğrencilerinde boyun eğici davranışları etkileyen faktörlerin neler olduğunu belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Üniversite öğrencilerinin boyun eğici davranış düzeyi nasıldır?
2. Üniversite öğrencilerinin boyun eğici davranışları cinsiyet değişkeni açısından farklılaşmakta mıdır?
3. Üniversite öğrencilerinin boyun eğici davranışları kendilerini üniversiteli olarak algılama açısından farklılaşmakta mıdır?
4. Lisans eğitimi boyun eğici davranışlarında bir faktör müdür?
5. Üniversite öğrencilerinin boyun eğici davranışları bölüm değişkeni açısından farklılaşmakta mıdır?
6. Üniversite öğrencilerinin boyun eğici davranışları üniversite sınavına giriş sayısı açısından değişiklik göstermekte midir?
7. Üniversite öğrencilerinin boyun eğici davranışlarında akademik başarı bir faktör müdür?

²⁹ A. Özmen, Anger: "The Theoretical Approaches and The Factors Causing the Emergence in Individuals. Ankara University", Journal of Faculty of Educational Sciences, 2006.

³⁰ M.S.-P. Cheung, P. Gilbert, C. Irons, An Exploration of Shame, Social Rank and Rumination in Relation to Depression. Personality and Individual Differences. 2004.

³¹ M. Tekin & K. Filiz, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarının Antrenörlük Eğitimi ve Spor Yöneticiliği Bölümlerinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Umutsuzluk ve Boyun Eğici Davranış Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi. Spormetre Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi, 2008, 27-37

³² <http://www.saudek.sakarya.edu.tr/?page=gnl&cpage=mivite> adresinden 06.05.2010 tarihinde indirilmiştir.

8. Üniversite öğrencilerinin boyun eğici davranışları barınma şekillerine göre farklılaşmakta mıdır?
9. Ailenin yaşadığı yerleşim birimine gitme sıklığı üniversite öğrencilerinin boyun eğici davranışlarında bir etken midir?
10. Algılanan anne-baba tutumu üniversite öğrencilerinin boyun eğici davranışları için bir faktör müdür?
11. Üniversite öğrencilerinin boyun eğici davranışları dünyaya geliş sırasına göre farklılaşmakta mıdır?
12. Üniversite öğrencilerinin boyun eğici davranışları yerleşim birimine göre farklılaşmakta mıdır?

2.Yöntem

Araştırma ilişkisel tarama yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada bağımsız değişken ile bağımlı değişken arasındaki ilişkinin düzeyi, yönü ve anlamlı olup olmadığına ilişkin bir yargıya varılmaktadır. Araştırmada 4 yıllık lisans eğitimi bağımsız değişken boyun eğici davranış ise bağımlı değişken olarak ele alınmıştır. Bağımlı değişken ile bağımsız değişken arasındaki ilişki boylamsal olarak ortaya konulmuştur. Her programın her sınıf düzeyinden örnekleme alınacak öğrenci sayısı belirlenmiştir. Bu ilişkilendirmede ulaşılmak istenen amaç lisans eğitiminin öğrencileri ne kadar sorgulayıcı yaptığını ya da yapmadığını belirlemektir. Ayrıca çalışmada cinsiyet, bölüm/program, sınıf düzeyi, akademik başarı, üniversite giriş denemesi, barınma şekli, geline yerleşim birimi, dünyaya geliş sırası, Ailenin yaşadığı yerleşim birimine gitme sıklığı, algılanan anne-baba tutumu ve kendini üniversiteli olarak algılama durumu bağımsız değişken olarak ele alınmıştır.

2.1.Örnekleme

Araştırmanın evrenini 2009-2010 yılında Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme bölüm/programlarda öğrenim gören öğrenci sayıları bilindiğinden (Evrendeki ele-

man sayısı bilindiği durumlarda)
$$n = \frac{Nt^2pq}{d^2(N-1) + t^2pq}$$
 formül yardımıyla araştırmaya katılacak toplam öğrenci sayısı belirlenmiştir. Programdaki öğrenci sayıları farklı olduğundan oranlı örnekleme yöntemiyle her bir programdan alınacak öğrenci sayısı sınıf ve cinsiyetlere göre ayrı ayrı belirlenmiştir. Örneklem oluşturan öğrencilerin % 54,5'i kadın, % 45,5'i erkek, % 28,4'ü 1. sınıf, % 24,3'ü 2. sınıf, % 27,3'ü 3. sınıf, % 19'9'u 4. sınıfta öğrencidir. % 15,2'si Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık, % 7,3'ü Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri, % 16,1'i Sosyal Bilimler Öğretmenliği, % 8,2'si Okul Öncesi Öğretmenliği, % 12,3'ü Sınıf Öğretmenliği, % 5,6'sı İlköğretim Matematik Öğretmenliği, % 6,7'si Zihinsel Engelliler Öğretmenliği, % 14,4'ü Fen Bilgisi Öğretmenliği ve % 14,1'i Türkçe Öğretmenliği bölümünde öğrenim görmektedir. % 37,5'i üniversite sınavına ilk girişinde

üniversiteyi kazanmış, % 24,3'ü ikinci girişinde, % 27,3'ü üçüncü girişinde, % 19,9'u dördüncü girişinde kazanmıştır. % 5,9'u evde aileyle, % 42,2'si evde arkadaşlarıyla, % 1,5'i evde yalnız, % 27,3'ü özel yurttan, % 23,2'si devlet yurdunda kalmaktadır. % 33, 7'si büyükşehirden, % 21,1'i ilden, % 32'si ilçeden, % 5,6'sı kasabadan, % 7,6'sı köyden gelmektedir. % 3,2'sinin kardeşi yoktur, % 17,3'ünün tek kardeşi, % 29,6'sının 2 % 25,5'inin 3, % 10'u 4, % 4,4'ünün 5, % 4,4'ünün 6, % 1,5'inin 7, % 1,8'inin 8, % 2,4'ünün 8'in üzerinde kardeşi vardır. Örnekleme oluşturan öğrencilerin % 37,5'i ilk çocuk, % 32'si ortanca, % 30,%'i son çocuktur. % 10,6'sı haftada bir, % 13,2'si iki haftada bir, % 18,8'i ayda bir, % 18,8'i iki ayda bir, % 16'4'ü üç ayda bir, % 22,3'ü üç ay ve üzerinde memleketlerine gitmektedirler. Örnekleme oluşturan öğrencilerin % 19,9'u anne babalarını ilgili-otoriter, % 5'i ilgisiz-otoriter, %2,6'sı aşırı koruyucu, % 41,9'u ilgili-demokratik, % 2,3'ü ilgisiz-demokratik, % 16,7'si hoşgörülü ve % 11,4'ü ilgili olarak değerlendirmişlerdir. Öğrencilerin % 62,8'i kendilerini üniversiteli olarak algılamak % 37,2'si algılamamaktadır. % 5,9'u düşük akademik başarıya sahipken, % 62, 5'i orta, % 31,7'si yüksek akademik başarıya sahiptir.

2.2. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veriler iki veri toplama aracı kullanılarak elde edilmiştir.

1. Kişisel Bilgi Formu (KBF) (Sociodemographic Questionnaire)

Bu formda araştırmada ele alınan bağımlı değişkene etki edebilecek bireyin demografik özellikleri belirlenmeye çalışılmıştır. Bunlar: cinsiyet, bölüm/program, sınıf düzeyi, akademik başarı, üniversite giriş denemesi, barınma şekli, gelinen yerleşim birimi, dünyaya geliş sırası, ailenin yaşadığı yerleşim birimine gitme sıklığı, algılanan anne-baba tutumu ve kendini üniversiteli olarak algılama durumudur. Ana baba tutumları ilgili- otoriter, ilgisiz-otoriter, aşırı koruyucu, ilgili-demokratik, ilgisiz-demokratik ve hoşgörülü şeklinde sınıflandırılmış, katılımcılar bu tutumlardan hangilerinin anne babaları tarafından sergilendiğine ilişkin algılamalara göre verdikleri cevaplara göre sınıflandırma yapılmıştır. Anne baba tutumlarını bu seçenekler dışında değerlendirenler için diğer seçeneği de verilmiştir. Dünyaya geliş sırası sınıflandırması için, dünyaya ilk gelenler ilk çocuk, son gelenler son çocuk, ilk ve son çocuk arasında dünyaya gelenler için ortanca çocuk kavramları kullanılmıştır.

2. Boyun Eğici Davranışlar Ölçeği (BEDÖ) (Submissive Acts Scale (SAS))

P.Gilbert ve Allan (1994)'ın Submissive Acts Scale (SAS) adlı ölçeği Nesrin H. Şahin ve Nail Şahin (1992) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Depresyonla ilişkili boyun eğici sosyal davranışları ölçen, ergen ve yetişkinlere uygulanabilen bir kendini değerlendirme ölçeğidir. Soru formundan oluşan 16 maddeyi içermektedir. İç tutarlık için Cronbach Alfa değeri .89 olarak bulunmuş, test tekrar test güvenilirliği yapılmış, dört ay ara ile yapılan ikinci uygulama sonucu test tekrar test

güvenirlilik katsayısı .84 olarak bulunmuştur. Ölçüt bağımlı geçerlik çalışması yapılarak Boyun eğici davranışlar ölçeğinin Beck Depresyon Envanteri ile korelasyonu .66, Sosyotropi Ölçeği ile korelasyonu .65, Otonomi Ölçeği ile korelasyonu .06, Sosyal Karşılaştırma Ölçeği ile korelasyonu .50 olarak bulunmuştur. Ölçekte maddeler 1-5 arasında, 5'li likert tipi puanlama esasına göre değerlendirilir. Yüksek puanlar boyun eğici davranışa işaret eder³³.

2.3. Veri analizi teknikleri

Araştırmada veriler var olan durumu ortaya koymak amacıyla (Üniversite öğrencilerinin boyun eğici davranış düzeyleri) betimsel istatistik kullanılmıştır. Frekans ve yüzdelikler; bağımlı değişkenin bağımlısı değişkenlerle ilişkilendirildiğinde farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için t- testi ve ANOVA testi kullanılmıştır. Öğrencilerin BEDO'den aldıkları "boyun eğici davranışlar" (BED) puanlarının ortalaması bulunmuş, ortalamanın bir standart sapma altında (27 puan) ve üstündeki (43 puan) puanlar kesme puanları olarak alınmıştır. 27-43 puan alan orta grup (n= 259), 26 ve altı puan alanlar düşük boyun eğici davranışlara (n=27) ve 44 üzeri puan alanlar yüksek boyun eğici davranışlara (n=55) sahip olarak kabul edilmiştir. Üniversite öğrencilerinde boyun eğici davranışların yaygınlığına ilişkin istatistiksel işlemler bu kategorileştirme üzerinden yapılmıştır.

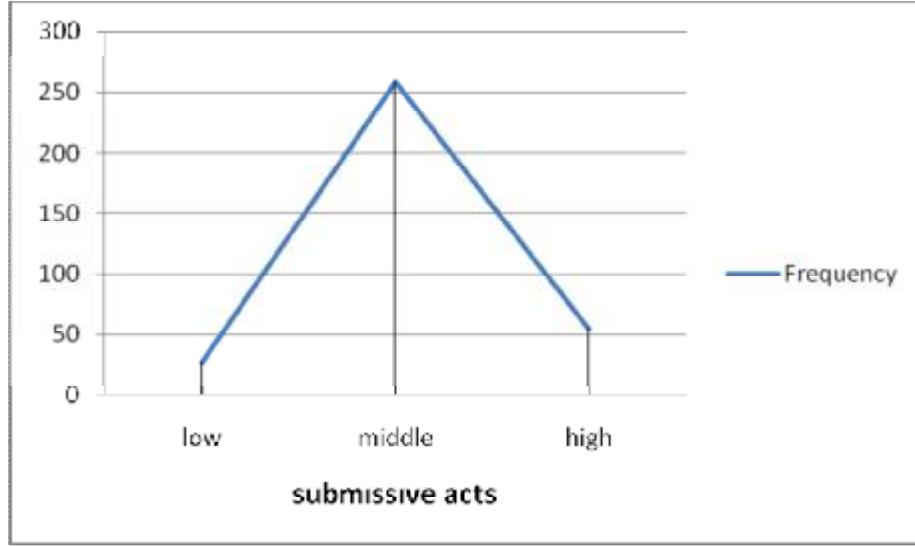
4. Bulgular

4. 1. Üniversite öğrencilerinin boyun eğici davranış düzeyleri.

Tablo 1. Üniversite Öğrencilerinin Boyun Eğici Davranış Frekans ve Yüzdeleri

	N	%
Düşük	27	7,9
Orta	259	76,0
Yüksek	55	16,1
TOPLAM	341	100,0

³³ I. Savaşır & N.H. Şahin, Boyun Eğici Davranışlar Ölçeği. Bilişsel-Davranışçı Terapilerde Değerlendirme: Sık Kullanılan Ölçekler. Ankara, Özyurt Matbaacılık. 1997.

Şekil 1: Üniversite öğrencilerinin boyun eğici davranış düzeyleri

Üniversite öğrencilerinin boyun eğici davranışları tablo 1’de incelenmiştir. Yapılan incelemede, örneklemini oluşturan üniversite öğrencilerinin (% 44,0)’ünün boyun eğici davranış düzeyinin düşük ve (%49,0)’unun boyun eğici davranış düzeyinin orta, (%7,0)’sinin boyun eğici davranış düzeyinin yüksek olduğu bulunmuştur.

4.2. Üniversite öğrencilerinin boyun eğici davranışlarının cinsiyet değişkeni açısından incelenmesi

Tablo 2. Üniversiteli Kız ve Erkek Öğrencilerin Boyun Eğici Davranışlar Puan Ortalamaları Standart Sapmaları t-Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri

Cinsiyet N	Ortalama SS	t	p
Kız	186	34,08	6,29
Erkek	155	37,21	8,28

Üniversite öğrencilerinin boyun eğici davranışlarının cinsiyet değişkeni açısından tablo 2’de incelenmiştir. Yapılan incelemede kız öğrencilerin boyun eğici davranış puan ortalamaları ($\bar{X}=34,08$) ve standart sapması ($S=6,29$), erkek öğrencilerin boyun eğici davranış puan ortalamaları ise ($\bar{X}=37,21$) ve standart sapması ($S=8,28$) olarak bulunmuştur. Bu puan ortalamaları arasında farkın olup olmadığını belirlemek için yapılan ortalamaların eşitliği için t testi sonucunda farkın [$t_{(339)} = -3,96$, $p < .05$] düzeyinde anlamlı olduğu bulunmuştur. Erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre boyun eğici davranışlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur.

4.3. Üniversite öğrencilerinin boyun eğici davranışlarının kendilerini üniversiteli olarak algılama açısından incelenmesi

Tablo 3. Üniversite Öğrencilerinin Kendilerini Üniversiteli Olarak Algılamalarına Göre Boyun Eğici Davranış Puan Ortalamaları Standart Sapmaları t-Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri

Üniversiteli algısı	N	Ortalama SS	t	p
Evet	126	36,50	7,52	1,88 .061
Hayır	214	34,93	7,33	

Üniversite öğrencilerinin boyun eğici davranışları kendilerini üniversiteli olarak algılamaları açısından tablo 3'te incelenmiştir. Yapılan incelemede kendilerini üniversiteli olarak algılayan öğrencilerin boyun eğici davranış puan ortalamaları ($\bar{X} = 36,50$) ve standart sapması ($S=7,52$), kendilerini üniversiteli olarak algılamayan öğrencilerin boyun eğici davranış puan ortalamaları ($\bar{X} = 34,93$) ve standart sapması ($S=7,33$) olarak bulunmuştur. Bu puan ortalamaları arasında farkın olup olmadığını belirlemek için yapılan ortalamaların eşitliği için t testi sonucunda farkın $[t_{(339)} = 1,88, p > .05]$ düzeyinde anlamlı olmadığı bulunmuştur. Farkın istatistiksel anlamlı bulunmamasına karşın kendini üniversiteli olarak algılayan öğrencilerin boyun eğici davranış puan ortalamalarının kendini üniversiteli olarak algılamayanlara göre yüksek çıkması araştırmanın çarpıcı sonuçlarından biridir.

4.4. Üniversite öğrencilerinin boyun eğici davranışlarının sınıf düzeyi değişkeni açısından incelenmesi

Tablo 4. Üniversite Öğrencilerinin Sınıf Düzeyine Göre Boyun Eğici Davranış Puan Ortalamaları Standart Sapmaları F-Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri

Sınıf Düzeyi	N	Ortalama SS	F	p	Farkın Kaynağı
1. 1. sınıf	97	35,73	7,70		
2. 2. sınıf	83	34,87	7,63		
3. 3. sınıf	93	36,39	7,93	0,90 .43*	3. sınıf
4. 4. sınıf	68	34,75	5,90		
TOPLAM	341	35,50	7,42		

*.05 düzeyinde fark anlamlı değildir.

Üniversite öğrencilerinin sınıf düzeyleri ile boyun eğici davranış puan ortalaması açısından tablo 4'te incelenmiştir. Yapılan incelemede 1. sınıf öğrencilerinin boyun eğici davranış puan ortalaması ($\bar{X}=35,73$), standart sapması ($S=7,70$), 2. sınıf öğrencilerinin boyun eğici davranış puan ortalaması ($\bar{X}=34,87$), standart sap-

ması ($S=7,63$), 3. sınıf öğrencilerinin boyun eğici davranış puan ortalaması ($\bar{X}=36,39$), standart sapması ($S=7,93$), 4. sınıf öğrencilerinin boyun eğici davranış puan ortalaması ($\bar{X}=34,75$), standart sapması ($S=5,90$) olarak bulunmuştur. Sınıf düzeyleri ile boyun eğici davranış arasında fark olup olmadığını belirlemek için yapılan tek yönlü ANOVA testi sonucunda [$F_{(3-337)}= 0,90$, $p > .05$] anlamlı bir fark bulunmamakla beraber, 3. Sınıf öğrencilerinin diğerlerine göre daha yüksek puan ortalamasına sahip olduğu görülmektedir.

4.5. Üniversite öğrencilerinin boyun eğici davranışlarının bölüm değişkeni açısından incelenmesi

Tablo 5. Üniversite Öğrencilerinin Bölümlerine Göre Boyun Eğici Davranış Puan Ortalamaları Standart Sapmaları F-Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri

Bölümler	N	Ortalama	SS	F	p	Farkın Kaynağı
1. PDR	52	34,75	6,68			
2. BÖTE	25	35,64	8,40			
3. SBÖ	55	39,49	7,91			3>7, 3>8 ve 3>9
4. OÖÖ	28	33,54	7,01			
5. SNÖ	42	36,76	8,02	6,81	.000*	
6. İMÖ	19	41,95	6,56			6>4, 6>7 ve 6 >9
7. ZEÖ	23	32,48	6,10			
8. FBÖ	49	33,22	5,37			
9. TRÖ	48	32,96	6,15			
TOPLAM	341	35,50	7,42			

* Fark .001 düzeyinde anlamlıdır.

Üniversite öğrencilerinin bölümleri ile boyun eğici davranış puan ortalaması arasındaki ilişki tablo 5'te incelenmiştir. Yapılan incelemede PDR bölümünde öğrenim gören öğrencilerin boyun eğici davranış puan ortalaması ($\bar{X}=34,75$), standart sapması ($S=6,68$), BÖTE bölümünde öğrenim gören öğrencilerin boyun eğici davranış puan ortalaması ($\bar{X}=35,64$), standart sapması ($S=8,40$), SBÖ bölümünde öğrenim gören öğrencilerin boyun eğici davranış puan ortalaması ($\bar{X}=39,49$), standart sapması ($S=7,91$), OÖÖ bölümünde öğrenim gören öğrencilerin boyun eğici davranış puan ortalaması ($\bar{X}=33,54$), standart sapması ($S=7,01$), SNÖ bölümünde öğrenim gören öğrencilerin boyun eğici davranış puan ortalaması ($\bar{X}=36,76$), standart sapması ($S=8,02$), İMÖ bölümünde öğrenim gören öğrencilerin boyun eğici davranış puan ortalaması ($\bar{X}=41,95$), standart sapması ($S=6,56$), ZEÖ bölümünde öğrenim gören öğrencilerin boyun eğici davranış puan ortalaması ($\bar{X}=32,48$), standart sapması ($S=6,10$), FBÖ bölümünde öğrenim gören öğrencilerin boyun eğici davranış puan ortalaması ($\bar{X}=33,22$), standart sapması ($S=5,37$) ve TRÖ bölümünde öğrenim gören öğrencilerin ise boyun eğici davranış puan ortalaması ($\bar{X}=32,96$), standart sapması ($S=6,15$)'tir. Öğrenim gördükleri bölümlere göre bo-

yun eğici davranış puan ortalamasında fark olup olmadığını belirlemek için yapılan tek yönlü ANOVA testi sonucunda İMÖ bölümünde öğrenim gören öğrencilerin boyun eğici davranış düzeyi OÖÖ, ZEÖ ve TRÖ bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerin boyun eğici davranış düzeylerinden daha yüksek olduğu ve SBÖ bölümünde öğrenim gören öğrencilerin de boyun eğici davranış düzeyi OÖÖ, FBÖ ve TRÖ bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerin boyun eğici davranış düzeylerinden daha yüksek olduğu [$F_{(8-332)} = 6,81, p < .001$] bulunmuştur.

4.6. Üniversite öğrencilerinin boyun eğici davranışlarının üniversite sınavına giriş sayısı açısından incelenmesi

Tablo 6. Üniversite Öğrencilerinin Üniversite Sınavına Giriş Denemesine Göre Boyun Eğici Davranış Puan Ortalamaları Standart Sapmaları F-Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri

Üniversite Sınavına Giriş Sayısı	N	OrtalamaSS	F	p	Farkın Kaynağı
1. 1. deneme	128	35,38	7,22		
2. 2. Deneme	157	36,00	7,51		
3. 3. Deneme	43	34,74	8,02	0,83	,47*
4. 4. deneme	13	33,15	6,03		
TOPLAM	341	35,50	7,42		

*.05 düzeyinde fark anlamlı değildir.

Örnekleme oluşturan öğrencilerin üniversite sınavına giriş sayısı ile boyun eğici davranış arasındaki ilişkiye ait bulgular tablo 6'da incelenmiştir. Yapılan incelemede üniversite sınavına giriş denemesi ilk olanların boyun eğici davranış puan ortalaması ($\bar{X}=35,38$), standart sapması ($S=7,22$), üniversite sınavına giriş denemesi ikinci olanların boyun eğici davranış puan ortalaması ($\bar{X}=36,00$), standart sapması ($S=7,51$), üniversite sınavına giriş denemesi üçüncü olanların boyun eğici davranış puan ortalaması ($\bar{X}=34,74$), standart sapması ($S=8,02$), üniversite sınavına giriş denemesi dördüncü olanların boyun eğici davranış puan ortalaması ($\bar{X}=33,15$), standart sapması ($S=6,03$) olarak bulunmuştur. Üniversite sınavına giriş denemesi ile boyun eğici davranış arasında fark olup olmadığını belirlemek için yapılan tek yönlü ANOVA testi sonucunda [$F_{(3-337)} = 0,83, p > .05$] anlamlı bir fark bulunmamakla beraber, üniversiteye giriş denemesi ikinci olanların diğerlerine göre daha yüksek puan ortalamasına sahip olduğu görülmektedir.

4.7. Üniversite öğrencilerinin boyun eğici davranışlarının akademik başarıları açısından incelenmesi

Tablo 7. Üniversite Öğrencilerinin Akademik Başarılarına Göre Boyun Eğici Davranış Puan Ortalamaları Standart Sapmaları F-Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri

Akademik başarı	N	Ortalama	SS	F	p	Farkın Kaynağı
1. Düşük	34	37,41	7,08			1>3
2. Orta	208	35,94	7,49	3,58	.029*	2>3
3. Yüksek	98	33,98	7,16			
TOPLAM	341	35,50	7,42			

*.05 düzeyinde fark anlamlı bulunmuştur.

Üniversite öğrencilerinin akademik başarıları ile boyun eğici davranışı arasındaki ilişki tablo 7’de incelenmiştir. Yapılan incelemede akademik başarıları düşük olan öğrencilerin boyun eğici davranış puan ortalaması ($\bar{X}=37,41$), standart sapması ($S=7,08$), akademik başarıları orta olan öğrencilerin boyun eğici davranış puan ortalaması ($\bar{X}=35,94$), standart sapması ($S=7,49$) ve akademik başarıları yüksek olan öğrencilerin boyun eğici davranış puan ortalaması ise ($\bar{X}=33,98$), standart sapması ($S=7,16$) olarak bulunmuştur. Akademik başarılarına göre boyun eğici davranış puan ortalamasında fark olup olmadığını belirlemek için yapılan tek yönlü ANOVA testi sonucunda akademik başarıları düşük olan öğrencilerin boyun eğici davranış düzeyinin akademik başarıları yüksek olan öğrencilerden daha yüksek ve akademik başarıları orta olan öğrencilerin boyun eğici davranış düzeyinin akademik başarıları yüksek olan öğrencilerden daha yüksek [$F_{(2-337)}= 3,58$, $p < .05$] olduğu bulunmuştur.

4.8. Üniversite öğrencilerinin boyun eğici davranışlarının barınma şekilleri açısından incelenmesi

Tablo 8. Üniversite Öğrencilerinin Barınma Şekillerine Göre Boyun Eğici Davranış Puan Ortalamaları Standart Sapmaları F-Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri

Barınma Şekli	N	Ortalama	SS	F	p	Farkın Kaynağı
1. Evde aileyle	20	34,80	8,08			
2. Evde arkadaşlarıyla	144	36,00	7,84			
3. Evde yalnız	5	32,00	3,16	0,55	.695*	
4. Özel yurt	93	35,08	7,42			
5. Devlet yurdu	79	35,49	6,65			
TOPLAM	341	35,50	7,42			

*.05 düzeyinde fark anlamlı değildir.

Üniversite öğrencilerinin barınma şekilleri ile boyun eğici davranışı arasındaki ilişki tablo 8’de incelenmiştir. Yapılan incelemede evde aileleriyle yaşayan öğrencilerin boyun eğici davranış puan ortalaması ($\bar{X}=34,80$), standart sapması ($S=8,08$), evde arkadaşlarıyla yaşayan öğrencilerin boyun eğici davranış puan ortalaması ($\bar{X}=36,00$), standart sapması ($S=7,84$), evde yalnız yaşayan öğrencilerin boyun eğici davranış puan ortalaması ($\bar{X}=32,00$), standart sapması ($S=3,16$), özel yurttan yaşayan öğrencilerin boyun eğici davranış puan ortalaması ($\bar{X}=35,08$), standart sapması ($S=7,42$), devlet yurtda yaşayan öğrencilerin boyun eğici davranış puan ortalaması ($\bar{X}=35,49$), standart sapması ($S=6,65$) olarak bulunmuştur. Barınma şekilleri ile boyun eğici davranış arasında fark olup olmadığını belirlemek için yapılan tek yönlü ANOVA testi sonucunda [$F_{(4-336)}= 0,55, p > .05$] anlamlı bir fark bulunmamakla beraber, evde arkadaşlarıyla yaşayanların diğerlerine göre daha yüksek puan ortalamasına sahip olduğu görülmektedir.

4.9. Üniversite öğrencilerinin boyun eğici davranışlarının Ailenin yaşadığı yerleşim birimine gitme sıklığı açısından incelenmesi

Tablo 9. Üniversite Öğrencilerinin Ailenin yaşadığı yerleşim birimine Gitme Sıklığına Göre Boyun Eğici Davranış Puan Ortalamaları Standart Sapmaları F-Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri

Ailenin yaşadığı yerleşim birimine	N	Ortalama SS	F	p	Farkın Kaynağı
1. Haftada bir	36	34,16	7,43		
2. İki haftada bir	45	33,71	7,09		
3. Ayda bir	64	34,87	6,93	3,76	.005*
4. İki ayda bir	64	34,06	5,78		
5. Üç ayda bir	56	37,85	8,33		5>1, 5>2, 5>3 ve 5>4
6. Üç ay ve +	76	37,21	7,94		6>1, 6>2, 6>4
TOPLAM	341	35,50	7,42		

*.05 düzeyinde fark anlamlı bulunmuştur.

Üniversite öğrencilerinin Ailenin yaşadığı yerleşim birimine gitme sıklığı ile boyun eğici davranış puan ortalamaları arasındaki ilişki tablo 10’da incelenmiştir. Yapılan incelemede memleketlerine haftada bir giden öğrencilerin boyun eğici davranış puan ortalaması ($\bar{X}=37,16$), standart sapması ($S=7,43$), iki haftada bir giden öğrencilerin boyun eğici davranış puan ortalaması ($\bar{X}=33,71$), standart sapması ($S=7,09$), ayda bir giden öğrencilerin boyun eğici davranış puan ortalaması ($\bar{X}=34,87$), standart sapması ($S=6,93$), iki ayda bir giden öğrencilerin boyun eğici davranış puan ortalaması ($\bar{X}=34,06$), standart sapması ($S=5,78$), üç ayda bir giden öğrencilerin boyun eğici davranış puan ortalaması ($\bar{X}=37,85$), standart sapması ($S=8,33$) ve üç ay ve üzeri zamanda giden öğrencilerin boyun eğici davranış puan

ortalaması ise ($\bar{X}=37,21$), standart sapması ($S=7,94$) olarak bulunmuştur. Ailenin yaşadığı yerleşim birimine gitme sıklıklarına göre boyun eğici davranış puan ortalamasında fark olup olmadığını belirlemek için yapılan tek yönlü ANOVA testi sonucunda Ailenin yaşadığı yerleşim birimine üç ayda bir gidenlerin daha az giden öğrencilerden daha yüksek boyun eğici davranış puan ortalamasına sahip olduğu, üç ay ve üzeri zamanda giden öğrencilerin ise iki haftada ve iki ayda bir giden öğrencilerin boyun eğici davranış puan ortalamasına göre daha yüksek düzeyde olduğu [$F_{(5-335)}= 03,76$, $p < .05$] bulunmuştur.

4.10. Üniversite öğrencilerinin boyun eğici davranışlarının algılanan anne baba tutumu açısından incelenmesi

Tablo 10. Üniversite Öğrencilerinin Anne Baba Tutumu Göre Boyun Eğici Davranış Puan Ortalamaları Standart Sapmaları F-Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri

Anne Baba Tutumu	N	OrtalamaSS	F	p	Farkın Kaynağı
1. İlgili- otoriter		68	37,04		7,96
2. İlgisiz-otoriter		17	34,94		6,83
3. Aşırı koruyucu	9	33,11	7,91	1,52	.17*
4. İlgili-demokratik	143	34,72	6,82		
5. İlgisiz-demokratik	8	31,50	5,37		
6. Hoşgörülü		57	36,03		8,30
TOPLAM	341	35,50	7,42		

*.05 düzeyinde fark anlamlı değildir.

Üniversite öğrencilerinin anne baba tutumu ile boyun eğici davranış puan ortalamaları arasındaki ilişki tablo 11’de incelenmiştir. Yapılan incelemede anne babasını ilgili-otoriter olarak gören öğrencilerin boyun eğici davranış puan ortalaması ($\bar{X}=37,04$), standart sapması ($S=7,96$), anne babasını ilgisiz-otoriter olarak gören öğrencilerin boyun eğici davranış puan ortalaması ($\bar{X}=34,94$), standart sapması ($S=6,83$), anne babasını aşırı koruyucu olarak gören öğrencilerin boyun eğici davranış puan ortalaması ($\bar{X}=33,11$), standart sapması ($S=7,91$), anne babasını ilgili-demokratik olarak gören öğrencilerin boyun eğici davranış puan ortalaması ($\bar{X}=34,72$) standart sapması ($S=6,82$), anne babasını ilgisiz-demokratik olarak gören öğrencilerin boyun eğici davranış puan ortalaması ($\bar{X}=31,50$) standart sapması ($S=5,37$), anne babasını hoşgörülü olarak gören öğrencilerin boyun eğici davranış puan ortalaması ($\bar{X}=36,03$), standart sapması ($S=8,30$) olarak bulunmuştur. Anne babalarının tutumu ile boyun eğici davranış arasında fark olup olmadığını belirlemek için yapılan tek yönlü ANOVA testi sonucunda [$F_{(6-334)}= 1,52$, $p > .05$] anlamlı bir fark bulunmamakla beraber, ilgili-otoriter tutuma sahip olanların diğerlerine göre daha yüksek puan ortalamasına sahip olduğu görülmektedir.

4.11. Üniversite öğrencilerinin boyun eğici davranışlarının dünyaya geliş sırası açısından incelenmesi

Tablo 11. Üniversite Öğrencilerinin Dünyaya Geliş Sırası Göre Boyun Eğici Davranış Puan Ortalamaları Standart Sapmaları F-Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri

Dünyaya geliş sırası	N	OrtalamaSS	F	p	Farkın Kaynağı
1. İlk çocuk	128	35,39	8,06		
2. Ortanca Çocuk	109	36,01	7,49	0,42	.65*
3. Son çocuk	104	35,10	6,50		
TOPLAM	341	35,50	7,42		

*.05 düzeyinde fark anlamlı değildir.

Üniversite öğrencilerinin dünyaya geliş sırası ile boyun eğici davranış puan ortalamaları açısından tablo 12’de incelenmiştir. Yapılan incelemede ilk çocuk olanların boyun eğici davranış puan ortalaması ($\bar{X}=35,39$), standart sapması ($S=8,06$), ortanca çocuk olanların boyun eğici davranış puan ortalaması ($\bar{X}=36,01$), standart sapması ($S=7,49$), son çocuk olanların boyun eğici davranış puan ortalaması ($\bar{X}=35,10$), standart sapması ($S=6,50$) olarak bulunmuştur. Dünyaya geliş sırası ile boyun eğici davranış arasında fark olup olmadığını belirlemek için yapılan tek yönlü ANOVA testi sonucunda [$F_{(2-338)}= 0,42, p > .05$] anlamlı bir fark bulunmamakla beraber, ortanca çocuk olanların diğerlerine göre daha yüksek puan ortalamasına sahip olduğu görülmektedir.

4.12. Üniversite öğrencilerinin boyun eğici davranışlarının yerleşim birimi açısından incelenmesi

Tablo 12. Üniversite Öğrencilerinin Yerleşim Birimine Göre Boyun Eğici Davranış Puan Ortalamaları Standart Sapmaları F-Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri

Yerleşim birimi	N	OrtalamaSS	F	P	Farkın Kaynağı
1. Büyük şehir	115	34,43	7,20		
2. İl	72	34,75	7,82		
3. İlçe	109	36,90	7,12	3,96	.004* 3>1 ve 3>4
4. Kasaba	19	32,36	5,43		
5. Köy	26	38,73	8,03		5>1, 5>2 ve 5>4
TOPLAM	341	35,50	7,42		

*.05 düzeyinde fark anlamlı bulunmuştur.

Üniversite öğrencilerinin yerleşim birimi ile boyun eğici davranış puan ortalamaları arasındaki ilişki tablo 13’de incelenmiştir. Yapılan incelemede büyük şehirde yaşayanların boyun eğici davranış puan ortalaması ($\bar{X}=34,43$), standart sapması ($S=7,20$), ilde yaşayanların boyun eğici davranış puan ortalaması

($\bar{X}=34,75$), standart sapması ($S=782$), ilçede yaşayanların boyun eğici davranış puan ortalaması ($\bar{X}=36,90$), standart sapması ($S=7,12$), kasabada yaşayanların boyun eğici davranış puan ortalaması ($\bar{X}=32,36$), standart sapması ($S=5,43$), köyde yaşayanların boyun eğici davranış puan ortalaması ($\bar{X}=38,73$), standart sapması ($S=8,03$) olarak bulunmuştur. Yerleşim birimi ile boyun eğici davranış arasında fark olup olmadığını belirlemek için yapılan tek yönlü ANOVA testi sonucunda ilçede yaşayanların büyükşehirde ve kasabada yaşayanlara göre daha yüksek boyun eğici davranış puan ortalamasına sahip olduğu, köyde yaşayanların ilde ve kasabada yaşayanlara göre daha yüksek boyun eğici davranış puan ortalamasına sahip olduğu [$F_{(4-336)}= 3,96, p < .05$] bulunmuştur.

5. Sonuç ve Tartışma

5.1. Üniversite öğrencilerinin boyun eğici davranışları orta düzeyde bulunmuştur.

Üniversite, bünyesinde bulundurduğu programlarda, yüksek düzeyde eğitim-öğretim vererek ülkenin ihtiyaç duyduğu uluslararası niteliklere sahip insan gücü yetiştiren, uluslararası ölçütlerde araştırma-geliştirme ve inovasyon [yenile(n)me] yapabilen, bilim ve teknoloji üreten; ulusal ve uluslararası yayın organlarında yayın yapan ve toplumun sorunlarına bilgi ve danışmanlık desteği verebilen, fakülte, enstitü, bölüm ve benzeri birimlerden oluşan, kamu tüzelkişiliğine sahip; özerk, özgür, yetkin ve etkin bir yükseköğretim kurumudur³⁴. Üniversite eğitimi sonucunda birey sorgulayıcı, şüpheli olmalı, belli bir görüşe bağlanıp kalmamalıdır. Yeni bilgilere mevcut şemalara göre anlam yüklemek yerine düşüncelerini yeni bilgilere göre yeniden organize edebilmelidir. Yeni bir paradigma yaratacak dinamik, sözü olan, itiraz edebilecek insanlar maalesef ülkemizde kalmayı tercih etmemektedirler. İçeride ise daha az itiraz eden, daha az ile yetinen, otorite ile barışık yaşamayı tercih edenler kalmaktadır. Bu kişilerin iyi niyeti bir tarafa, yeni dönüşüm yapma şansları yurtdışına gidenlere göre daha düşüktür³⁵.

5.2. Cinsiyet üniversite öğrencilerinin boyun eğici davranışlarında bir faktördür.

Erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha boyun eğici olduğu bulunmuştur. Bunun temelinde nedeni erkeklerin elde ettikleri bir kaynağı kaybetme kaygısı kızların ise elde ettikleri bir avantajı en iyi şekilde kullanma isteğinden kaynaklanmaktadır. Bir başka deyişle erkekler üniversiteden atılma ya da dersten kalma korkusu ile otoriteye itaat ederken kız öğrenciler bu eğitimi bir hak olarak görmekte ve haklarını kullanmak istemektedirler. Beştepe ve diğerlerinin yapmış oldukları bir çalışmada ise psikiyatrik yardım almak için ilk kez başvuran 50 evli

³⁴ D. Günay, Üniversitenin Neliği, Akademik Özgürlük ve Üniversite Özerkliği, 1. Uluslar arası Üniversite Eğitimi Kongresi. 2004, S. 27-29

³⁵ İ. Ortaş. Üniversite Eğitiminin Amacı Bilim Yapmak Olmalı, 2006.

çiftten oluşan bir grupta kadınların erkeklere göre daha boyun eğici davrandıkları ve aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır ³⁶.

5.3. Üniversite öğrencileri kendilerini üniversiteli olarak algılamıyor ve üniversiteli olarak algılayanların boyun eğici davranışları üniversiteli olarak algılamayanlara göre daha yüksektir.

Üniversite öğrencilerinden %62.8'i kendilerini üniversiteli olarak algılamamaktadır. Bunun nedeni öğrencilerin üniversiteli olmanın tam olarak ne olduğuna ilişkin tam bir anlam birliğine ulaşmamış olmalarından kaynaklanabilmektedir. Bir başka neden ise üniversitenin öğrencilerden beklentilerinin net bir şekilde belirlenmemesinden kaynaklanabilmektedir. Üniversiteyi bitirebilmek için gerekli içsel ve dışsal odaklı birçok faktörle baş edebilmek için başvurulacak başlıca yöntem de boyun eğmektir.

5.4. Lisans eğitimi boyun eğici davranışlarında faktör değildir.

Sınıf değişkeni açısından incelendiğinde boyun eğici davranışın en üst düzeyde 3. sınıflarda olduğu gözlenmiştir. Bunun nedeni, bulunduğu durumu kabul etmek ve kendisinden beklenen davranışları sorgulamadan yerine getirmek daha doğru bir davranış olarak değerlendirilmektedir. 4. sınıfta boyun eğici davranışın 3. sınıfa göre daha düşük çıkmasının nedeni mesleki kimlik ile ilgili dinamiklerin daha işlevsel hale gelmesinden kaynaklanmaktadır. 1. sınıf öğrencileri ile 4. sınıf öğrencilerinin boyun eğici davranışları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu bulgu lisans eğitimi öğrencilerin boyun eğici davranışlarında bir faktör olmadığına göstermektedir.

5.5. Öğrenim görülen mesleki eğitim programı boyun eğici davranışlarda bir faktördür.

Her bir mesleki eğitim programının kendine has dinamikleri söz konusudur. Bazı mesleki eğitim programları insanlara dolaylı yardım ederken bazı mesleki eğitim programları insanlara doğrudan yardım vermektedir. Bu özelliğe bağlı olarak mesleki eğitim programlarının adaylarına kazandıracığı felsefelerde farklılaşmaktadır. Örneğin bir tıp fakültesinde okuyan ya da Psikolojik Danışmanlık programında okuyan bir öğrencinin yardım edeceği insanın yaşadığı belirtilerden emin olması ve emin oluncaya kadar sorgulaması gerekir. Bu anlayışla yetiştirilen bu öğrencilerin boyun eğici davranışları bir başka oryantasyonla yetişen öğrenciden farklılaşabilmektedir.

³⁶ Beştepe ve diğ.: Psikiyatrik Yardım Talebi Olan, Olmayan ve Boşanma Aşamasındaki Çiftler Arasında Cinsiyet Yönünden Uyum, Problem Çözme Becerisi, Boyun Eğici Davranış ve Öfke Tutumunun Karşılaştırılması, Nöro-Psikiyatri Arşivi Dergisi, 47(1), 2010; s.15-22.

5.6. Akademik başarı düzeyi yükseldikçe boyun eğici davranış azalmaktadır.

Akademik başarının düşüklüğü ya da yüksekliği bireyin psikolojik iyi ya da psikolojik iyi olmama durumuna ilişkin bir gösterge olarak kabul edilmektedir. Bir başka deyişle akademik başarının yüksekliği psikolojik iyi olmanın, akademik başarının düşük olması da psikolojik iyi olmanın bir göstergesidir. Akademik başarının yüksekliği bireyin kendine olan güven duygusunu yüksekliğinin davranışsal dışı vurumu daha sorgulayıcı olarak ortaya çıkmaktadır.

5.7. Ailelerin yaşadığı yere gitme sıklığı yüksek olan öğrenciler daha boyun eğici davranmaktadır.

Boyun eğici davranışları yüksek olan insanların özelliklerinden biri de sürekli birinin onayını alma ihtiyacı içinde olmasıdır. Bu durum bireyin sosyal yaşamını kolaylaştıran duygulara sahip olma yerine sosyal yaşamını zorlaştıran duygulara sahip olmasına neden olmaktadır. Bunların arasında kendine güvensizlik, kararsızlık, umutsuzluk, değersizlik vb. duygular bulunmaktadır. Bu duyguları yaşayan bireylerin ihtiyacı kendilerine uygun bir ortam bulmak ve bu ortama sığınmaktır. Bu bağlamda insanın sığınabileceği en güvenli ortamlardan biri de ailedir. Boyun eğici davranışları yüksek olan öğrencilerin güvenli bir ortam olan ailenin yaşadığı yere daha fazla gitmesinin nedeni buna bağlanabilir. Horney (1945) insanların anksiyeteden korunmak için geliştirdikleri tutumları; insanlara yaklaşma, insanlardan uzaklaşma ve insanlara karşı durma şeklinde incelemiştir³⁷. Boyun eğici davranışları yüksek olan bireyler ağırlıklı olarak bu yaklaşımlardan insanlara yaklaşmayı seçerler fakat bu insanlar bildik ve hangi uyarıcıya nasıl tepki vereceği önceden tahmin edilen insanlar olmalıdır.

5.8. Dünyaya geliş sırası boyun eğici davranışlar için bir faktördür.

Dünyaya geliş sırası "Ortanca" olan çocukların boyun eğici davranışları dünyaya ilk ve son çocuk olarak gelen çocuklardan daha yüksektir. Ortanca kardeş, ağabeyi ve ablası kadar güçlü, hızlı ya da akıllı değildir. Sürekli bir adım geride oldukları duygusu, yetişkinlikte peşini bırakmaz³⁸. Ortanca çocuk daha güçlü büyük kardeş ile kendisinden sonra gelen küçük kardeşi arasında kalmıştır. Kendisinden daha güçlü olan büyük kardeşine karşı gücünü, kendisinden daha küçük kardeşine yönelmiş anne-baba ilgisini yeniden kazanmak zorundadır. Diğerleri kadar yetenekli olmadığı inancı ikinci çocuğu yetişkin yaşamında, tepkici, asi, başarısız çabasına rağmen yenilgiyi kabul eden, ezik karamsar bir kişilik geliştirmesine neden olabilir. Bununla birlikte Adler, ikinci doğanın hem en küçük hem de en büyük çocuktan daha iyi uyum gösterdiğini düşünmüştür³⁹.

³⁷ E. Geçtan, Çağdaş Yaşam ve Normal Dışı Davranışlar, Ankara: Maya Yayınları. 1984.

³⁸ J. M. Burger, Kişilik. Ç: İnan Deniz Eguvan Sarıoğlu. İstanbul: Kaknüs Psikoloji. 2006.

³⁹ D.P. Schultz, S.E. Schultz, Modern Psikoloji Tarihi. Ç:Yasemin Aslay. İstanbul: Kaknüs Psikoloji. 2001.

5.9. Yerleşim birimi açısından öğrencilerin boyun eğici davranışları farklılaşmaktadır.

Yerleşim birimi ilçe ve köy olan bireylerin diğer yerleşim birimlerinden gelen bireylere göre daha fazla boyun eğici davranışları gösterdikleri bulunmuştur. Bunun nedeni ilçe ve köyden gelen bireylerin yeni bir ortamda yaşama uyma çabaları daha çok dış yönlendirmelere bağlı olarak oluşmaktadır. Bu yeni sosyal ve fiziksel ortamda nasıl davranacağı ya kendisine söylenmekte ya da bir model gözlenmektedir. Bu durum ister istemez bir başkasına boyun eğmeyi gerektirmektedir

5.10. Üniversite öğrencilerinin boyun eğici davranışlarında barınma şeklinin ve algılanan anne baba tutumunun bir faktör olmadığı bulunmuştur.

Barınma şekline göre üniversite öğrencilerinin boyun eğici davranışlarında anlamlı farkın çıkmama nedeni, barınma şekli ne olursa olsun benzer özelliklere sahip insanlarla kalma durumu söz konusu olmasındandır. Yurttan da arkadaşları, eve çıkma durumunda belirlenen arkadaşların benzer dinamiklere sahip olması bu süreçte farkın yaşanmamasına neden olabilmektedir. Araştırma bulgularına dayalı olarak yapılabilecek öneriler;

1. Lisans eğitimi süresince sorgulayıcılığın bir mesleki kimlik özelliği olarak kazandırılmasına yönelik etkinlikler düzenlenmelidir. Bu bağlamda lisans eğitim programlarına bu beceriyi kazandırmaya yönelik seçmeli dersler önerilmelidir.
2. Boyun eğici davranışlar bireyin lisans eğitimi sürecinde mesleki kimlik anlamında kazanması gereken bilişsel yeterlik, duyuşsal özellik ve davranışsal becerileri kazanmasını engellediği için tüm öğretim elemanlarının ortak anlayış ve tutum içerisinde olmalarına yönelik çalışmalar yapılmalıdır.
3. Boyun eğici davranışları yüksek olan öğrencilere gerekli psikolojik destek verilmelidir.
4. Üniversiteler öğrencilerinin üniversite yaşamına uyumu sağlayıcı özelliklerle oryantasyon hizmetlerini düzenli, sistemli ve amaçlı bir şekilde yürütmelidir.
5. Üniversite eğitiminde boyun eğici davranışların ortaya çıkmasına neden olan faktörler konusunda araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Adler, A.: *İnsanı tanıma Sanatı*, Çeviren: Kamuran Şipal, Say Yayınları, İstanbul, 2004.
- Aydın, A.: *Eğitim Sevgidir*, 1. Baskı, Pegem Akademi Yayınları, Ankara, 2009.
- Burger, J. M.: *Kişilik*. Çeviren: İnan Deniz Eguvan Sarıoğlu, 1. Basım, Kaknüs Psikoloji, İstanbul, 2006.
- Beştepe ve diğ.: Psikiyatrik Yardım Talebi Olan, Olmayan ve Boşanma Aşamasındaki Çiftler Arasında Cinsiyet Yönünden Uyum, Problem Çözme Becerisi, Boyun Eğici Davranış ve Öfke Tutumunun Karşılaştırılması, *Nöro-Psikiyatri Arşivi Dergisi*, 47(1), 2010; s.15-22.
- Cüceloğlu, D. : *İnsan ve Davranışı, Psikolojinin Temel Kavramları*, 12.Basım, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2003, s.532-537.
- Freedman, J.L., Sears, D.O., Carlsmith, J.M. :*Sosyal Psikoloji*, Çeviren: Ali Dönmez, 3. Basım, İmge Kitabevi, Ankara, 1993.
- Fromm, E.: *Sevme Sanatı*, Çeviren: Selçuk Budak, 5. Basım, Öteki Psikoloji Dizisi, Ankara, 1998, s. 19-20.
- Geçtan, E.: *Çağdaş Yaşam ve Normal Dışı Davranışlar*, 3. Basım, Maya Yayınları, Ankara, 1984.
- Gilbert, P.: Dimensions of Perfectionism: A Study Exploring Their Relationship with Perceived Social Rank And Status., *Person. Individ. Dif.* , Vol. 24,N o. 1,p 1998.,s. 1-79.
- Gilbert, P. : The Relationship of Shame, Social Anxiety and Depression: The Role of The Evaluation of Social Rank, *Clinical Psychology and Psychotherapy*, 7, 2000, s.174-189.
- Gilbert, P., Cheung, M,S-P., Granfield, T., Campey, F., & Irons, C.: Assessment Recall of Threat and Submissiveness in Childhood: Development of A New Scale And Its Relationship with Depression, Social Comparison and Shame, *Clinical Psychology and Psychotherapy*, 10, 2003, s. 108-115.
- Göktuna, Z. S.: *Çözüm Odaklı Kısa Terapi Tekniğinin Alt Sosyo Ekonomik Seviyedeki Kadınların Geleceğe Umut ile Bakabilme ve Boyun Eğici Davranışlarına Etkisinin İncelenmesi*. Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi , İstanbul, 2007, s. 55.
- Günay, D.: Üniversitenin Neliği, Akademik Özgürlük ve Üniversite Özerkliği, *1. Uluslar arası Üniversite Eğitimi Kongresi*, 27-29 Mayıs İstanbul, 2004.
- Hofmann, S. G., Heinrichs, N., Moscovitch, D. A. :The nature and expression of social phobia: Toward a new classification. *Clinical Psychology Review* 24, 2004, s. 769-797.

<http://www.saudek.sakarya.edu.tr/?page=gnl&cpage=mivite> adresinden 06.05.2010 tarihinde indirilmiştir.

Kabakçı, E. : Üniversite Öğrencilerinde Sosyotropik/Otonomik Kişilik Özellikleri, Yaşam Olayları ve Depresif Belirtiler. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 2001, 12(4), 2001, s.273-282.

Kağıtçıbaşı, Ç. : *Günümüzde İnsan ve İnsanlar, Sosyal Psikolojiye Giriş*. 11. Basım, İstanbul, 2008, s.71-106.

Karaoğlu, F.: *Yabancı Uyruklu Öğrencilerde Uyuma Davranışı: Tömer Örneği*. Gazi Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2007.

Kaya, M., Güneş, G., Kaya, B., Pehlivan, E.: Submissive Behaviors and Its Relationship with Violence Among Students of Medical School, *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 2004,5:s.5-10.

Köknel Ö. : *Kaygıdan Mutluluğa Kişilik*, 17. Basım, Altın Kitaplar, İstanbul, 2005, s. 68-76

Kudryavtseva, N.N., Bakshtanovskaya, I.V., Koryakina, L.A.: *Social Model Of Epression in Mice Of C57bl/6j Strain*, *Pharmacol. Biochem. Behav.* 38 (2), 1991, 315–320.

M.S.-P. Cheung, P. Gilbert, C. Irons: An Exploration of Shame, Social Rank and Rumination in Relation to Depression, *Personality and Individual Differences*, 36, 2004, s.1143–1153.

Mccreary, D. R., Rhodes N. D. : On the Gender-Typed Nature of Dominant and Submissive Acts, *Sex Roles*, Vol. 44, Nos. 5/6, 2001.

Milgram, S. :Yale University, http://www.wadsworth.com/psychology_d/templates/student_resources/0155060678_rathus/ps/ps01.html (1 of 10)29/9/2004 04:26:28, 2004.

Ortaş. İ.: *Üniversite Eğitiminin Amacı Bilim Yapmak Olmalı*, 2006, Paufili.com. adresinden 22.02.2010. tarihinde alınmıştır.

Özaslan G., Gürsel M.: Eğitim Yöneticilerinin Güç Tipi Tercihlerinin Değerlendirilmesi, *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı: 25, 2008, s.351 -370.

Özkan İ.A, Özen A. : Öğrenci Hemşirelerde Boyun Eğici Davranışlar ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişki. *TAF Prev Med Bull.*; 7(1), 2008, s.53-58.

Özmen A.: Anger: The Theoretical Approaches and The Factors Causing the Emergence in Individuals. *Ankara University, Journal of Faculty of Educational Sciences*, vol: 39, no: 1, 2006, 39-56.

- Razı, G. S. Kuzu, A. Yıldız, A.N. Ocakçı, A. F. Arifoğlu, B. Ç. : Çalışan Gençlerde Benlik Saygısı, İletişim Becerileri ve Stresle Baş Etme, *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 8(1), 2009.
- Savaşır I, Şahin N.H.: *Boyun Eğici Davranışlar Ölçeği. Bilişsel-Davranışçı Terapilerde Değerlendirme: Sık Kullanılan Ölçekler*. Ankara, Özyurt Matbaacılık, 1997, s.100-103.
- Schultz, D.P. Schultz, S.E.: *Modern Psikoloji Tarihi*. Çeviren: Yasemin Aslay, 1.basım, Kaknüs Psikoloji, İstanbul, 2001.
- TDK : *Türkçe Sözlük*. Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1983.
- Tekin M. & Filiz K. : Beden Eğitimi ve Spor Yükseköğretimlerinin Antrenörlük Eğitimi ve Spor Yöneticiliği Bölümlerinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Umutsuzluk ve Boyun Eğici Davranış Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Spormetre Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*, V(1), 2008, s. 27-37.
- Yıldırım, İ. & Ergene T.: Social Support, Submissive Acts, and Test Anxiety As Predictors of Academic Achievement Among High School Students, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25, 2003, s. 224-234.
- Yıldırım, İ. : Prevalence Of Submissive Acts Among High School Students, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26,2004, s. 220-228.